

Συνέντευξη με τη συγγραφέα / μεταφράστρια Πέρσα Κουμούτση

Παρασκευή, 11 Ιούνιος 2010 11:28 Κέντρο Τύπου

«Ο συγγραφέας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μετατρέπει το κάθε τι σε πρώτη ύλη για τα βιβλία του»

Επιμέλεια: Βάσω Β. Παππά

Η Πέρσα Κουμούτση γεννήθηκε στο Κάιρο της Αιγύπτου. Τελειώνοντας τις σπουδές της στη Φιλοσοφική Σχολή του Αιγυπτιακού Πανεπιστημίου του Καΐρου, επαναπατρίστηκε στην Ελλάδα, όπου τα πρώτα χρόνια δίδαξε στη Μέση και Ανώτερη εκπαίδευση. Από το 1992 ασχολήθηκε επαγγελματικά με τη λογοτεχνική μετάφραση από τα Αραβικά και τα Αγγλικά. Έγινε ιδιαίτερα γνωστή μεταφράζοντας στα Ελληνικά το μεγαλύτερο μέρος από το έργο του αιγύπτιου νομπελίστα Ναγκίμπ Μαχφούζ (15 μυθιστορήματα), καθώς και έργα άλλων σημαντικών Αράβων και αγγλόφωνων συγγραφέων και αραβική ποίηση. Στο μεταφραστικό της έργο συγκαταλέγεται και η μετάφραση του Κορανίου (2002). Το 2001 τιμήθηκε για το σύνολο του έργου της με το Διεθνές Βραβείο Κ.Π. Καβάφη, το 2003 έλαβε εύφημο μνεία από το ILE (Irish Literature Exchange), ενώ το 2006 το αιγυπτιακό κράτος της απένειμε τιμητικό μετάλλιο για τη συνεισφορά της στην προώθηση και προβολή της αιγυπτιακής λογοτεχνίας. Το 2010 της απένειμε έπαινο για τη μετάφραση του Βραβευμένου με το Αραβικό Booker Μπαχά Τάχερ.

Έχει συμμετάσχει σε πολλά διεθνή λογοτεχνικά συνέδρια (Αγία Πετρούπολη, Αλγερία Μαρόκο, Κάιρο), ενώ κείμενα, σχόλια και πεζά της υπάρχουν στις εφημερίδες "Έθνος", "Ελευθεροτυπία", "Το Βήμα", "Ελεύθερος Τύπος" και στα περιοδικά "Διαβάζω" και "Παναγύπτια". Έργα της είναι: "Αλεξάνδρεια, στο δρόμο των ξένων" (2002) "Τα χρόνια της νεότητός του, ο ηδονικός του βίος"

(μυθιστόρημα, 2004) και "Δυτικά του Νείλου" (μυθιστόρημα Ψυχογιός, 2006) "Καφέ Κλεμέντε" (Ψυχογιός, 2009), που είναι όλα εμπνευσμένα από τη ζωή των Ελλήνων πάροικων στην Αίγυπτο. Τα τρία πρώτα, αν και δεν αποτελούν συνέχεια το ένα του άλλου, συγκροτούν ένα τρίπτυχο, που παρακολουθεί νοσταλγικά αλλά και ελεγειακά την αρχική άνθηση και τη μυθική ομορφιά του αλεξανδρινού κόσμου, αλλά και την παρακμή και τη φθορά του στο πρώτο μισό του προηγούμενου αιώνα. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες του '22, που ενσωματώνονται στις ταπεινές γειτονίες της Αλεξάνδρειας, σε μια πολυπολιτισμική σύνθεση εθνοτήτων, όπου χωρίς μεγάλες δυσκολίες βρίσκουν τον τρόπο να ανέχονται ο ένας τον άλλο και να συνυπάρχουν. Έπειτα, η περιγραφή της ευδαίμονος ελληνικής πάνω τάξης της πόλης, που ζει ανυποψίαστη μα και αλαζονική, στα πρώτα χρόνια του 20ού αι., ένα όνειρο χωρίς αύριο. Και, τέλος, η τροχιά του κύκλου κλείνει με τη μεταπολεμική ανάδυση του νασερικού εθνικισμού, συμπαρασύρει και διαλύει μαζί με το σαθρό τοπικό καθεστώς τον ήδη παρακμασμένο παροικιακό Ελληνισμό. Στα πιο ευδιάκριτα προτερήματα της Πέρσας Κουμούτση συγκαταλέγεται η ικανότητά της να ανασυνθέτει τα ήθη της κοσμοπολίτικης αλλά και αισθησιακής ατμόσφαιρας της Αιγύπτου. Να δημιουργεί ενδιαφέροντες χαρακτήρες, ιδιαίτερα γυναικίους, με πλούσια εσωτερική ζωή. Όπως, επίσης, το να παραλληλίζει ευρηματικά την εξέλιξη της συναισθηματικής και συνειδησιακής δοκιμασίας τους στη ζωή με την εξέλιξη των μεγάλων βηματισμών της Ιστορίας.

Η συνέντευξη

Τι σημαίνει συγγραφή για σας; Λειτουργεί ψυχαναλυτικά;

Συγγραφή για μένα σημαίνει διαδικασία που εμπλέκει δυο σημαντικά βήματα, την αναζήτηση του στόχου και την εκπλήρωσή του και, φυσικά, όταν καταφέρνει κανείς αυτά τα δυο, δικαιώνεται και η δικαίωση οπωσδήποτε είναι λυτρωτική. Άρα, λειτουργεί και ψυχαναλυτικά.

Μιλήστε μας για τις πηγές έμπνευσής σας.

Ο τόπος και ο χρόνος είναι δυο πολύ ισχυρές και επίμονες πηγές έμπνευσης για μένα. Δηλαδή, συνήθως εμπνέομαι από έναν τόπο, ο οποίος θα μπορούσε να είναι και φανταστικός ή υπαρκτός μόνο μέσα στο μυαλό μου, ένας τόπος που απεικονίζεται σε μια εικόνα ή ένα ζωγραφικό πίνακα. Η δεύτερη πηγή έμπνευσής μου και η πιο δυνατή είναι ο χρόνος. Μια χρονική στιγμή στη προσωπική μου ζωή ή στη ζωή των συνανθρώπων μου, μια στιγμή που σημάδεψε την Ιστορία ή την Ανθρωπότητα μπορεί επίσης να γίνει η πρώτη ύλη για την ιστορία μου. Άλλες φορές, πάλι, μου αρκεί ένα πρόσωπο ή ένα ζευγάρι μάτια, ένα θλιμμένο βλέμμα, για να πλέξω γύρω του μια ιστορία. Δεν αποκλείω, βέβαια, την καθημερινότητά μας, που για πολλούς είναι η κυριότερη πηγή έμπνευσης.

Εγώ, πάντως, προτιμώ τις πρώτες δυο που ανέφερα. Ο συγγραφέας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μετατρέπει το κάθε τι σε πρώτη ύλη για τα βιβλία του.

Ποιες είναι οι επιρροές σας στη συγγραφή και ποιο βιβλίο θα θέλατε να το είχατε γράψει εσείς;

Μεγάλωσα διαβάζοντας ξένη λογοτεχνία, αγγλόφωνη ή αραβόφωνη λόγω καταγωγής και καταβολών. Στο πανεπιστήμιο συνέχισα πάλι με ξενόγλωσση λογοτεχνία, λόγω σπουδών, επομένως (εκτός από τους κλασσικούς και τον

Καζαντζάκη) οι επιρροές μου –δυστυχώς– δεν είναι ελληνικές, θα έλεγα πως είναι ένα κράμα αγγλοσαξονικής και αραβικής λογοτεχνίας. Παράδοξος συνδυασμός, δεν βρίσκετε;

Όσο για το ποιο βιβλίο θα ήθελα να είχα γράψει, είναι πολλά. Πάντως, ο Κάφκα είναι ο αγαπημένος μου συγγραφέας, έπειτα ακολουθούν όλοι οι άλλοι, δεν θα μπορούσα όμως ποτέ να γράψω τη «Μεταμόρφωση» του Κάφκα, που λατρεύω.

Ποιος από τους χαρακτήρες των βιβλίων σας είναι πιο κοντά σ' αυτό που είστε εσείς στην πραγματικότητα;

Όλοι οι χαρακτήρες, ακόμα και υποδεέστεροι, έχουν ψήγματα δικά μου, του χαρακτήρα μου –άλλοι μεγαλύτερα και άλλοι μικρότερα ψήγματα– κανείς όμως δεν είναι απόλυτα, ούτε ακόμα πολύ κοντά σ' αυτό που είμαι –αλλιώς, όλοι οι χαρακτήρες θα έμοιαζαν μεταξύ τους. Υπάρχουν, όμως, χαρακτήρες που σκέφτομαι συχνότερα από άλλους. Η Ελισάβετ στο "Καφέ Κλεμέντε", όσο και να σας φανεί παράδοξο, είναι μία από αυτούς, παρότι αγαπημένοι χαρακτήρες στα βιβλία μου είναι οι αντρικοί.

Θα σάς συγκινούσε περισσότερο να αναγνωρίσει τα βιβλία σας ένας ειδικός ή ένας απλός αναγνώστης;

Ένας καλός συγγραφέας πρέπει να υπολογίζει και να συνδυάζει τα δυο. Να κερδίζει το σεβασμό των ειδικών, αλλά να γίνεται κατανοητός και στον πιο απλό αναγνώστη. Οι περισσότεροι από τους αναγνωρισμένους συγγραφείς του κόσμου συνδύαζαν αυτές τις δυο αρετές.

Ποιο πιστεύετε ότι είναι το μέλλον του βιβλίου σε έναν κόσμο που παγκοσμιοποιείται ολοένα και περισσότερο;

Τα πράγματα δεν είναι ευοίωνα. Παρ' όλα αυτά, η θεματολογία αλλάζει δραστικά, οι χαρακτήρες αποκομίζουν κι αυτοί διαφορετικά χαρακτηριστικά, το ύφος των βιβλίων αλλάζει. Βλέπω ακόμη μεγαλύτερη πληθώρα συγγραφέων. Θα είναι δύσκολο πια να θυμόμαστε τα ονόματά τους, θα θυμόμαστε μόνον τους τίτλους των βιβλίων που μας άρεσαν.

Πού κρύβεται το αληθινό πάθος της ζωής;

Οπωσδήποτε κρύβεται στην ίδια τη ζωή, στον έρωτα, στο ρίσκο, σε κάθε νέα εμπειρία.

Τι σας εξελίσσει ως άνθρωπο;

Οι άλλοι και η δουλειά μου, αυτά τα δυο με βοηθούν να εξελιχτώ ως συνείδηση περισσότερο από οτιδήποτε άλλο.

Θα ήθελα με τρεις λέξεις να περιγράψετε τον εαυτό σας.

Μακάρι να με γνώριζα.

Γιατί θα προτείνατε σε κάποιον να διαβάσει τα βιβλία σας;

Γιατί μέσα από τα βιβλία μου ο αναγνώστης γνωρίζει κόσμους που εξέπνευσαν και δεν υπάρχουν πια, πτυχές ζωής που άνησαν και λίγοι πια τις θυμούνται. Για την κινηματογραφικότητα των περιγραφών. Με δυο λόγια, θα έλεγα στον αναγνώστη ότι ξέρω να τον ταξιδεύω μαγικά και να τον τέρπω, χωρίς να τον κακοποιώ ή να τον προσβάλλω.